

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4767/2565

บริษัท ฮ. โจทก์ นาย ร. กับพวก จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 845, ป.พ.พ. มาตรา 1724, ป.วิ.พ. มาตรา 55

ย่อ / หลักกฎหมาย

ป.พ.พ. บรรพ 6 มรดก ลักษณะ 1 บทเบ็ดเสร็จทั่วไป หมวด 1 การตกทอดแห่งทรัพย์สินมรดก มาตรา 1600 บัญญัติว่า "ภายใต้บังคับของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ กองมรดกของผู้ตายได้แก่ทรัพย์สินทุกชนิดของผู้ตาย ตลอดทั้งสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่าง ๆ เว้นแต่ตามกฎหมายหรือว่าโดยสภาพแล้วเป็นการเฉพาะตัวของผู้ตายโดยแท้" และมาตรา 1601 บัญญัติว่า "ทายาทไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์สินมรดกที่ตกทอดได้แก่ตน" ส่วนลักษณะ 4 วิธีจัดการและปันทรัพย์สินมรดก หมวด 1 ผู้จัดการมรดก มาตรา 1711 บัญญัติว่า "ผู้จัดการมรดกนั้นรวมตลอดทั้งบุคคลที่ตั้งขึ้นโดยพินัยกรรมหรือโดยคำสั่งศาล" มาตรา 1719 บัญญัติว่า "ผู้จัดการมรดกมีสิทธิและหน้าที่ที่จะทำการอันจำเป็น เพื่อให้การเป็นไปตามคำสั่งเจ้าชัดหรือโดยปริยายแห่งพินัยกรรม และเพื่อจัดการมรดกโดยทั่วไป หรือเพื่อแบ่งปันทรัพย์สินมรดก" มาตรา 1721 บัญญัติว่า "ผู้จัดการมรดกไม่มีสิทธิที่จะได้รับบำเหน็จจากกองมรดก เว้นแต่พินัยกรรม หรือทายาทโดยจำนวนข้างมากจะได้กำหนดไว้" มาตรา 1722 บัญญัติว่า "ผู้จัดการมรดกจะทำนิติกรรมใด ๆ ซึ่งตนมีส่วนได้เสียเป็นปฏิปักษ์ต่อกองมรดกหาได้ไม่ เว้นแต่พินัยกรรมจะได้อนุญาตไว้ หรือได้รับอนุญาตจากศาล" มาตรา 1723 บัญญัติว่า "ผู้จัดการมรดกต้องจัดการโดยตนเอง เว้นแต่จะทำการโดยตัวแทนได้ตามอำนาจที่ให้ไว้ชัดแจ้ง หรือโดยปริยายในพินัยกรรม หรือโดยคำสั่งศาล หรือในพฤติการณ์เพื่อประโยชน์แก่กองมรดก" และมาตรา 1724 บัญญัติว่า "ทายาทย่อมมีความผูกพันต่อบุคคลภายนอกในกิจการทั้งหลายอันผู้จัดการมรดกได้ทำไปภายในขอบอำนาจในฐานะที่เป็นผู้จัดการมรดก ถ้าผู้จัดการมรดกเข้าทำนิติกรรมกับบุคคลภายนอก โดยเห็นแก่ทรัพย์สินอย่างใด ๆ หรือประโยชน์อย่างอื่นใด อันบุคคลภายนอกได้ให้ หรือได้ให้คำมั่นว่าจะให้เป็นลาภส่วนตัว ทายาทหาต้องผูกพันไม่ เว้นแต่ทายาทจะได้ยินยอมด้วย" ย่อมเห็นได้ว่าในเรื่องเกี่ยวกับหนี้สินของผู้ตาย กฎหมายถือว่าทรัพย์สินมรดกของผู้ตายด้วย เพียงแต่ทายาทไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์สินมรดกที่ตกทอดได้แก่ตน ส่วนในเรื่องเกี่ยวกับวิธีจัดการมรดก กฎหมายกำหนดให้มีบุคคลหนึ่งเรียกว่า ผู้จัดการมรดกเป็นผู้รวบรวมทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ตายเพื่อสะสางหนี้สินและแบ่งปันทรัพย์สินของผู้ตายให้แก่ทายาทต่อไปจนเสร็จเรียบร้อย โดยระบุว่าผู้จัดการมรดกมีสิทธิและหน้าที่ ตลอดทั้งความรับผิดชอบอย่างใดบ้าง ดังนั้น หนี้ที่เกิดจากการจัดการมรดกของผู้จัดการมรดกจึงเป็นหนี้ที่เกิดขึ้นได้โดยชอบตามกฎหมาย ซึ่งหากผู้จัดการมรดกกระทำภายในขอบอำนาจ หรือทายาทยินยอม หนี้นั้นย่อมผูกพันทายาทหรือกองมรดก มิใช่ว่าหนี้ที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่เจ้ามรดกถึงแก่ความตายไปแล้วจะเกิดขึ้นไม่ได้และไม่ผูกพันกองมรดกแต่อย่างใด ไม่ แต่หากผู้จัดการมรดกกระทำเกินขอบอำนาจ และทายาทไม่ยินยอมแล้ว หนี้นั้นย่อมไม่ผูกพันทายาทหรือกองมรดกแต่อย่างใด โดยผู้จัดการมรดกต้องรับผิดชอบในฐานะส่วนตัวต่อไป เมื่อคดีนี้โจทก์ฟ้องอ้างว่า จำเลยทั้งสอง ส. และ ว. ในฐานะผู้จัดการมรดกร่วมของ พ. และ น. ตกลงให้โจทก์เป็นนายหน้าขายที่ดินทรัพย์สินมรดก และกองมรดกตกลงจ่ายค่านายหน้าให้แก่โจทก์ แต่จำเลยทั้งสองผิดนัดชำระหนี้ ซึ่งเป็นการใช้สิทธิเรียกร้องในมูลหนี้ค่านายหน้าจากจำเลยทั้งสองในฐานะผู้จัดการมรดกตาม ป.พ.พ. มาตรา

845 ประกอบมาตรา 1724 กรณีจึงมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลใดตามกฎหมายแพ่งแล้วตาม ป.วิ.พ. มาตรา 55 โจทก์ย่อมมีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสองเป็นคดีนี้ได้

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันชำระเงิน 3,311,678.77 บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงิน 3,065,397.22 บาท นับถัดจากวันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จ แก่โจทก์ หากจำเลยทั้งสองไม่ชำระให้ยึดหรืออายัดเงินหรือทรัพย์สินหรือเงินได้อื่นที่จำเลยทั้งสองมีสิทธิได้รับมาชำระหนี้แก่โจทก์จนครบถ้วน จำเลยทั้งสองให้การขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชำระเงิน 3,065,397.22 บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันที่ 24 ตุลาคม 2560 จนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ (แต่ดอกเบี้ยก่อนฟ้องต้องไม่เกิน 246,281.55 บาท) ให้จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 50,000 บาท ค่าขออื่นในยก จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับ ให้ยกฟ้อง ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลให้เป็นพับ โจทก์ฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า คดีมีปัญหาคือต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสองหรือไม่ เห็นว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 6 มรดก ลักษณะ 1 บทเบ็ดเสร็จทั่วไป หมวด 1 การตกทอดแห่งทรัพย์มรดกมาตรา 1600 บัญญัติว่า "ภายใต้บังคับของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ กองมรดกของผู้ตายได้แก่ทรัพย์สินทุกชนิดของผู้ตาย ตลอดทั้งสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่าง ๆ เว้นแต่ตามกฎหมายหรือว่าโดยสภาพแล้ว เป็นการเฉพาะตัวของผู้ตายโดยแท้" และมาตรา 1601 บัญญัติว่า "ทายาทไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์มรดกที่ตกทอดได้แก่ตน" ส่วนลักษณะ 4 วิธีจัดการและปันทรัพย์มรดก หมวด 1 ผู้จัดการมรดก มาตรา 1711 บัญญัติว่า "ผู้จัดการมรดกนั้นรวมตลอดทั้งบุคคลที่ตั้งขึ้นโดยพินัยกรรมหรือโดยคำสั่งศาล" มาตรา 1719 บัญญัติว่า "ผู้จัดการมรดกมีสิทธิและหน้าที่ที่จะทำการอันจำเป็นเพื่อให้การเป็นไปตามคำสั่งแจ้งชัดหรือโดยปริยายแห่งพินัยกรรม และเพื่อจัดการมรดกโดยทั่วไป หรือเพื่อแบ่งปันทรัพย์มรดก" มาตรา 1721 บัญญัติว่า "ผู้จัดการมรดกไม่มีสิทธิที่จะได้รับบำเหน็จจากกองมรดก เว้นแต่พินัยกรรม หรือทายาทโดยจำนวนข้างมากจะได้กำหนดไว้" มาตรา 1722 บัญญัติว่า "ผู้จัดการมรดกจะทำนิติกรรมใด ๆ ซึ่งตนมีส่วนได้เสียเป็นปฏิปักษ์ต่อกองมรดกหาได้ไม่ เว้นแต่พินัยกรรมจะได้อนุญาตไว้ หรือได้รับอนุญาตจากศาล" มาตรา 1723 บัญญัติว่า "ผู้จัดการมรดกต้องจัดการโดยตนเอง เว้นแต่จะทำการโดยตัวแทนได้ตามอำนาจที่ให้ไว้ชัดแจ้ง หรือโดยปริยายในพินัยกรรม หรือโดยคำสั่งศาล หรือในพฤติการณ์เพื่อประโยชน์แก่กองมรดก" และมาตรา 1724 บัญญัติว่า "ทายาทย่อมมีความผูกพันต่อบุคคลภายนอกในกิจการทั้งหลายอันผู้จัดการมรดกได้ทำไปภายในขอบอำนาจในฐานะที่เป็นผู้จัดการมรดก ถ้าผู้จัดการมรดกเข้าทำนิติกรรมกับบุคคลภายนอก โดยเห็นแก่ทรัพย์สินอย่างใด ๆ หรือประโยชน์อย่างอื่นใด อันบุคคลภายนอกได้ให้หรือได้ให้คำมั่นว่าจะให้เป็นलगส่วนตัว ทายาทหาต้องผูกพันไม่ เว้นแต่ทายาทจะได้นิยมนด้วย" ย่อมเห็นได้ว่าในเรื่องเกี่ยวกับหนี้สินของผู้ตาย กฎหมายถือว่าเป็นทรัพย์มรดกของผู้ตายด้วย เพียงแต่ทายาทไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์มรดกที่ตกทอดได้แก่ตน ส่วนในเรื่องเกี่ยวกับวิธีจัดการมรดก กฎหมายกำหนดให้มีบุคคลหนึ่งเรียกว่า ผู้จัดการมรดกเป็นผู้รวบรวมทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ตายเพื่อชำระหนี้สินและแบ่งปันทรัพย์สินของผู้ตายให้แก่ทายาทต่อไปจนเสร็จเรียบร้อย โดยระบุว่าผู้จัดการมรดกมีสิทธิและหน้าที่ ตลอดทั้งความรับผิดชอบอย่างใดบ้าง ดังนั้น หนี้

ที่เกิดจากการจัดการมรดกของผู้จัดการมรดกจึงเป็นหนึ่งที่เกิดขึ้นได้โดยชอบตามกฎหมาย ซึ่งหากผู้จัดการมรดกกระทำภายในขอบอำนาจ หรือทายาทยินยอม หนี้้นยอมผูกพันทายาทหรือกองมรดก มิใช่ว่าหนี้ที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่เจ้ามรดกถึงแก่ความตายไปแล้วจะเกิดขึ้นไม่ได้และไม่ผูกพันกองมรดกแต่อย่างใด แต่หากผู้จัดการมรดกกระทำเกินขอบอำนาจและทายาทไม่ยินยอมแล้ว หนี้้นยอมไม่ผูกพันทายาทหรือกองมรดกแต่อย่างใด โดยผู้จัดการมรดกต้องรับผิดชอบในฐานะส่วนตัวต่อไป เมื่อคดีนี้โจทก์ฟ้องอ้างว่า จำเลยทั้งสอง นางสุมาลีและนางสุวรรณ ในฐานะผู้จัดการมรดกร่วมของพันเอกพระพิณจินเสนาการ (สุข) และนางพิณจินเสนาการ (สุข) ตกกลงให้โจทก์เป็นนายหน้าขายที่ดินทรัพย์มรดก และกองมรดกตกกลงจ่ายค่านายหน้าให้แก่โจทก์ แต่จำเลยทั้งสองผิดนัดชำระหนี้ ซึ่งเป็นการใช้สิทธิเรียกร้องในมูลหนี้ค่านายหน้าจากจำเลยทั้งสองในฐานะผู้จัดการมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 845 ประกอบมาตรา 1724 กรณีจึงมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลใดตามกฎหมายแพ่งแล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55 โจทก์ย่อมมีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสองเป็นคดีนี้ได้ ที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า โจทก์มิใช่เจ้าหนี้กองมรดก โจทก์จึงฟ้องจำเลยทั้งสองในฐานะผู้จัดการมรดกของผู้ตายให้รับผิดชอบชำระหนี้ค่านายหน้าตามฟ้องไม่ได้ นั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย ฎีกาของโจทก์ฟังขึ้น กรณีจึงมีปัญหาต้องวินิจฉัยต่อไปว่า จำเลยทั้งสองต้องรับผิดชอบชำระหนี้ให้แก่โจทก์หรือไม่ เพียงใด เมื่อศาลอุทธรณ์ยังมิได้วินิจฉัยในปัญหาดังกล่าว กรณีจึงต้องย้อนสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาใหม่ตามรูปคดีต่อไป พิจารณายกคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ และให้ย้อนสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาใหม่ตามรูปคดี ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์และชั้นฎีกาให้ศาลอุทธรณ์รวมสั่งเมื่อมีคำพิพากษาใหม่

องค์คณะ

ธีระพล ศรีอุดมขจร · เพลด็จ ชมพานิชย์ · เสถียร ศรีทองชัย

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/4767/2565>